

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการค้าและการลงทุนอย่างเสรีก่อให้เกิดสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ประเทศที่กำลังพัฒนาเช่น ประเทศไทย และกลุ่มประเทศในอาเซียน ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่มีความท้าทาย และอุปสรรคต่างๆ รวมถึงประเด็นด้านมาตรฐานและความปลอดภัยที่ต้องให้ความสนใจในการปรับปรุงศักยภาพและคุณภาพของผลผลิตและสินค้าให้เป็นที่ยอมรับกับนานาประเทศได้ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยนับว่ามีศักยภาพทางการผลิตทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ยาง และสิ่งทอ เป็นกลุ่มที่สร้างผลประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ ทั้งในด้านมูลค่าส่งออก การสร้างผู้ประกอบการ การสร้างงาน และการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ ดังนั้นกลุ่มอุตสาหกรรมนี้จึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมนำร่องที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก โดยอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าผลผลิต จำนวนสถานประกอบการ และจำนวนแรงงานสูงที่สุดในอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ ซึ่งจากแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ.2555 - 2574 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งสู่การเป็นฐานการผลิตในอาเซียนและขยายช่องทางการตลาดให้เข้าถึงประเทศต่างๆ เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการสร้างและประชาสัมพันธ์ตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ควบคู่กับการสร้างมาตรฐานการผลิตและเน้นการสร้างฐานวิจัยโดยบุคลากรที่มีศักยภาพ เพื่อให้เกิดการยกระดับอุตสาหกรรมอาหารไทยอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม, 2554: ออนไลน์)

การพัฒนาบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมเกษตร นับเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างรากฐานสำคัญให้กับอุตสาหกรรมอาหารไทย โดยจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มีการให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทั้งด้านวิชาการและความสามารถในการบูรณาการ วิจัย พัฒนาอาหารอย่างมีระบบ เน้นการวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ และส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมระดับสูงที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: ออนไลน์) ดังนั้นคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรรู้จักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งในด้านวิชาการที่ควรจะรู้จัก

แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และในด้าน
 อุปนิสัยส่วนคนที่ควรจะมีอดทน มีความรับผิดชอบ มีความรักในงานที่ทำ มีความ
 กระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมไปถึงมีความสามารถในการจัดการชีวิตให้เกิดความ
 สมดุลทั้งในหน้าที่การงานและในชีวิตส่วนตัว ซึ่งหากองค์กรต่างๆสามารถกำหนดทิศทางและสร้าง
 ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีคุณภาพก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้
 เกิดการพัฒนาอันจะเป็นประโยชน์ต่อด้านบุคลากรและส่วนรวม

จากการศึกษาเรื่องเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง (The Seven Habits of
 Highly Effective People) ของ Stephen R. Covey ซึ่งเป็นหลักในการเปลี่ยนความคิดและพัฒนา
 อุปนิสัยไปสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง โดยต้องเริ่มจากภายใน-สู่ภายนอกหรือต้องเริ่มต้นที่ตนเองก่อนด้วย
 สิ่งที่อยู่ในตัวตนของเราทั้งกรอบแนวคิด ลักษณะอุปนิสัยและแรงจูงใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน
 ได้แก่

ส่วนที่ 1 ชัยชนะส่วนตัว ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือ บี-โปรแอกทีฟ อุปนิสัยที่
 2 คือ เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือ ทำสิ่งที่สำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 7 ลับแล้อยให้
 หมออยู่เสมอ

ส่วนที่ 2 ชัยชนะในสังคม ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่
 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7
 ลับแล้อยให้หมออยู่เสมอ

พบว่าอุปนิสัยทั้ง 7 ประการ เป็นหลักการพื้นฐานในการเปลี่ยนทัศนคติและ
 พฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนกลายเป็นอุปนิสัยและจะกลายเป็น
 คุณลักษณะในที่สุด ทั้งนี้คุณลักษณะที่ดีของบุคคลนั้นจะนำมาซึ่งประโยชน์ในระยะยาว นำไปสู่
 ความสำเร็จและความสุขที่แท้จริงทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิต (โควี, 2546)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นอีกหนึ่งสถาบันที่ผลิตบุคลากรทางด้านวิศวกรรมและ
 อุตสาหกรรมเกษตรให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน
 เพื่อผลิตบัณฑิตในสาขาที่ขาดแคลน คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และสาขาอุตสาหกรรมเกษตร มีการ
 เปิดสอนหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต 2 สาขา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมเกษตร และสาขาวิชา
 วิศวกรรมอาหาร และเปิดการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต 3 สาขา คือ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
 และเทคโนโลยีการอาหาร สาขาวิชาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์ โดยมี
 ปรัชญาคือ ผลิตและพัฒนาบัณฑิตด้านวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ให้เป็นผู้อุดมด้วยปัญญา
 มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจากปรัชญานี้ทำให้เห็นได้ว่าทางคณะฯให้ความสำคัญกับการผลิต
 บุคลากรที่มีทั้งองค์ความรู้และคุณลักษณะที่เกิดจากอุปนิสัยของบุคลากร ดังนั้นหลักการเจ็ด

อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูงจึงมีความสำคัญต่อการที่จะบรรลุปรัชญาของคณะวิศวกรรมและ
 อุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และจะเป็นส่วนช่วยในการวางรากฐานอุปนิสัยที่สำคัญต่อ
 ตัวบุคลากรด้านวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรในอนาคต (คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรม
 เกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2554 : ออนไลน์)

ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรม
 เกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูงว่าอยู่ในระดับใด
 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการ
 พัฒนาอุปนิสัย 7 ประการเพื่อพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูงต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังสามารถใช้
 เป็นแนวทางสำหรับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักศึกษาและผู้สนใจที่จะนำข้อมูล
 เหล่านี้ไปเป็นแนวทางในการสร้างเจ็ดอุปนิสัยได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง
2. เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะ
 วิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบระดับอุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูงเจ็ดประการ ตามหลักการ
 ของ Stephen R.Covey ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. ทำให้ทราบความแตกต่างและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของ
 นักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กับคุณลักษณะทั่วไปของ
 นักศึกษา
3. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางให้คณะวิศวกรรมและ
 อุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา เพื่อให้
 นักศึกษามีการพัฒนาอุปนิสัยทั้งเจ็ดอันนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีประสิทธิผลสูง อันจะก่อให้เกิดผลดีใน
 การประกอบวิชาชีพ ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ประชาชน และการพัฒนาการของประเทศต่อไป

1.4 นิยามศัพท์

อุปนิสัย หมายถึง องค์ประกอบที่เกิดจากความสัมพันธ์ร่วมระหว่างความรู้ ทักษะ และความปรารถนาเข้าด้วยกัน (โควี, 2546)

เจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง หมายถึงเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง ตามหลักการของ Stephen R. Covey ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือ บี-โปรแอกทีฟ อุปนิสัยที่ 2 คือ เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือ ทำตามลำดับความสำคัญ อุปนิสัยที่ 4 คือ คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือ เข้าใจคนอื่นก่อน แล้วจึงให้คนอื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 คือ ผนึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 คือ ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (โควี, 2546)

อุปนิสัยกลุ่มชัยชนะส่วนตัว หมายถึง กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชนะใจตนเอง ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือ บี-โปรแอกทีฟ อุปนิสัยที่ 2 คือ เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ และอุปนิสัยที่ 3 คือ ทำตามลำดับความสำคัญ

อุปนิสัยกลุ่มชัยชนะในสังคม หมายถึง กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชนะใจผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 4 คือ คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือ เข้าใจคนอื่น ก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา และอุปนิสัยที่ 6 คือ ผนึกพลังประสานความต่าง

บัญชีขอมใจ หมายถึง บัญชีขอมใจเป็นตัวแทนที่ใช้ในการอธิบายปริมาณความไว้วางใจที่เกิดขึ้นจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยการฝากคือการสร้างและซ่อมแซมความไว้วางใจในสัมพันธภาพส่วนการถอนคือการทำลายและลดความไว้วางใจในสัมพันธภาพ

ความสมดุลในการดำเนินชีวิต หมายถึง การรู้จักจัดสรรเวลาและรักษาสมดุลชีวิตในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน เพื่อน ครอบครัว และอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

นักศึกษาคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2554 คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้